

УДК 351.74

DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2022.3.11>

Іван Володимирович Іщенко,

кандидат юридичних наук,

Головне управління Національної поліції у Вінницькій області
(начальник);

<https://orcid.org/0000-0003-0873-5207>,

e-mail: Ishchenko_Ivan@ukr.net

ПРЕВЕНТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ З ЮВЕНАЛЬНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ

На підставі аналізу норм адміністративного права та чинного законодавства досліджено превентивну діяльність Національної поліції з ювенальної превенції. З'ясовано та розкрито роль підрозділів Національної поліції з ювенальної превенції у профілактиці та протидії кримінальним і адміністративним правопорушенням крізь призму основних завдань, які покладаються на них, виокремлено заходи, спрямовані на вдосконалення превентивної та профілактичної роботи щодо попередження негативних явищ серед дітей, а також забезпечення прав та законних інтересів дітей.

Ключові слова: превентивна діяльність, ювенальна превенція, підрозділи Національної поліції, профілактичний облік дітей, індивідуальна та загальна профілактика, запобігання, протидія, домашнє насильство, дитяча бездоглядність.

Оригінальна стаття

Постановка проблеми

В умовах сьогодення велика увага приділяється дотриманню прав дитини з урахуванням норм чинного законодавства, міжнародних трендів і передових практик. Перед підрозділами ювенальної превенції Національної поліції постало складне питання, яке необхідно вирішувати в повсякденній діяльності, оскільки вони стикаються з порушниками суспільних відносин, якими є діти та неповнолітні, котрі перебувають у конфлікті із законом. Все це вимагає впровадження в діяльність підрозділів ювенальної превенції Національної поліції передових практик та адміністративно-правового інструментарію щодо роботи з неповнолітніми правопорушниками.

Стан дослідження проблеми

На формування наукових висновків, спрямованих на вдосконалення превентивної діяльності підрозділів Національної поліції з ювенальної превенції, мали істотний вплив наукові праці вчених з різних галузей права, а саме: О. М. Бандурки, В. М. Бурдіна, В. В. Вітвіцької, І. П. Голосніченка, С. Т. Гончарука, О. В. Джафарової, О. М. Джуужі,

М. Г. Заславської, В. П. Казміренка, Т. А. Кальченко, М. О. Карпенка, О. І. Карпенко, Я. М. Квітки, С. Г. Киренко, М. Й. Коржанського, М. П. Легецького, В. Ф. Мороз, В. Ю. Москалюк, П. Г. Поволоцької, Є. Ю. Соболя, В. В. Сокурєнка, В. Д. Суценка, В. С. Тарасенко, В. І. Шакуна, С. О. Шатрави, Д. В. Швеця та ін. У науковій літературі існують й інші напрацювання вчених, в яких зосереджується увага на необхідності вдосконалення діяльності підрозділів ювенальної превенції Національної поліції щодо захисту прав і свобод дитини, а також здійснення заходів щодо профілактики вчинення дітьми кримінальних та адміністративних правопорушень, виявлення причин і умов, які цьому сприяють.

Так, Г. Р. Парханов у своїй дисертаційній роботі дійшов висновку, що під ювенально-превентивною діяльністю у сфері забезпечення охорони прав і свобод неповнолітніх осіб необхідно розуміти врегульовану нормами адміністративного права організаційно-розпорядчу, підзаконну, публічно-владну діяльність підрозділів ювенальної превенції Національної поліції, яка спрямована на здійснення загальної та індивідуальної профілактики адміністративних і кримінальних правопорушень, роботу з оточенням неповнолітніх щодо виявлення об'єктивних та суб'єктивних факторів, які спонукають останніх до вчинення правопорушень, шляхом комплексу адміністративно-правових методів превентивного та примусового характеру [1]. Варто звернути увагу, що вчений розкриває зміст ювенально-превентивної діяльності у сфері забезпечення охорони прав і свобод неповнолітніх осіб через реалізацію основних форм та методів діяльності органів Національної поліції з метою недопущення вчинення останніми правопорушень у суспільстві та виховання їх в дусі дотримання основних правил співжиття.

О. В. Горбач звертає увагу, що на сьогодні існує достатня кількість органів публічної адміністрації, які мають відповідну компетенцію щодо захисту прав та інтересів дітей, здійснення профілактичних заходів щодо недопущення вчинення дітьми правопорушень, але водночас між ними відсутня відповідна взаємодія та координація, певною мірою прослідковується відповідне дублювання (повторюваність) компетенції. Науковець акцентує увагу на тому, що діяльність підрозділів поліції щодо превентивної (профілактичної) діяльності стосовно неповнолітніх має здійснюватися за двома напрямками: перший напрям – виявлення причин та умов учинення правопорушень із подальшим розкриттям; другий – діяльність, пов'язана із превенцією (профілактикою) правопорушень серед неповнолітніх [2].

О. М. Дручек наголошує на тому, що є позитивні тенденції щодо реформування та становлення підрозділів ювенальної превенції у структурі Національної поліції України, серед яких: врахування при

встановлені статусу та завдань підрозділів ювенальної превенції вимог міжнародних документів у галузі прав дитини та стандартів поліцейської діяльності; переформатування характеру роботи зазначених підрозділів щодо перенесення акцентів із переважання адміністративної та каральної складових на превентивну; розробка первинних нормативних засад організації та діяльності підрозділів ювенальної превенції [3, с. 66].

Я. М. Квітка на підставі аналізу нормативно-правових актів, а також наукових позицій дійшла таких висновків щодо теоретичних положень, які спрямовані на вдосконалення діяльності правоохоронних органів, а також органів поліції, змісту й особливостей превенції вчинення адміністративних правопорушень певною категорією осіб, особливо неповнолітніми: 1) віковий ценз, психологічні ознаки та особливості соціально-правового статусу дитини; 2) профілактична діяльність щодо дитини повинна відбуватися у певній взаємодії із сім'єю, близьким осередком, під дією якого формуються антигромадські установки; 3) включення до предмету профілактичної діяльності проступків, які мають ознаки адміністративних, що вчинили підлітки, які не досягли віку адміністративної відповідальності; 4) проведення превентивної та профілактичної діяльності повинно відбуватися шляхом забезпечення та реалізації відповідних правових гарантій, спрямованих на забезпечення прав та свобод дитини; 5) використання у правозастосовній практиці до неповнолітніх додаткових можливостей диференціації й індивідуалізації адміністративної відповідальності і форм її реалізації; 6) поєднання роботи з коректування поведінки дитини та усунення осередків негативного впливу на них, які у відповідних ситуаціях сприяють протиправній поведінці; 7) наявна достатня кількість органів публічної влади, які спрямовують свої зусилля на превентивну та профілактичну діяльність щодо недопущення вчинення деліктів дітьми, що обумовлює необхідність створення координуючого органу попередження правопорушень; 8) існує необхідність у спеціальній підготовці працівників поліції, які працюють із неповнолітніми [4, с. 18].

Більшість наукових праць присвячені дослідженню загальних питань діяльності органів Національної поліції, що вимагає з'ясування саме превентивної (профілактичної) діяльності недопущення вчинення дітьми адміністративних та кримінальних правопорушень.

Мета і завдання дослідження

Основна мета статті полягає в дослідженні на підставі норм адміністративного права та чинного законодавства превентивної діяльності підрозділів Національної поліції з ювенальної превенції. Для досягнення поставленої мети необхідно виконати основні завдання

дослідження: по-перше, з'ясувати і розкрити роль підрозділів Національної поліції з ювенальної превенції у профілактиці та протидії кримінальним і адміністративним правопорушенням крізь призму основних завдань, які покладаються на них; по-друге, виокремити заходи, спрямовані на вдосконалення превентивної та профілактичної роботи щодо забезпечення прав та законних інтересів дітей.

Наукова новизна дослідження

Розгляд зазначеної вище проблеми дозволяє розширити традиційний підхід до ювенальної превенції, не тільки поєднати відповідні проблеми профілактики деліктів з превенцією кримінальних проступків серед дітей, але й визначити відповідні напрями, спрямовані на відвернення вчинення адміністративних проступків цієї категорії осіб, а також провадження діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини тощо.

Виклад основного матеріалу

Основними чинниками, що безпосередньо впливають на виникнення протизаконної поведінки дітей, є: несприятливе оточення, в якому зростають діти та під дією якого формується їх світогляд, духовні пріоритети й індивідуальність; готовність до самореалізації та підйом авторитету особистості серед дітей; слабкий освітній рівень; неспроможність правильно оцінити кінцеві результати своєї протиправної поведінки, а також неефектна діяльність органів публічної влади в аспекті організації дозвілля¹.

Водночас із метою усунення факторів, які сприяють формування протизаконної поведінки дітей, необхідно запроваджувати цілісну систему заходів, яка враховує спільну роботу органів публічної влади й органів Національної поліції, діяльність яких спрямована на реалізацію соціально-виховних та реабілітаційних програм для дітей, котрі знаходяться в конфлікті із законом, превентивні та навчальні програми, персоніфіковані соціальні послуги, що можуть допомогти дитині здобути певних навичок із вирішення соціальних, сімейних проблем, вироблення перспектив для навчання корегувати власну поведінку та правильне ставлення до своїх вчинків, а також налагодження відносин у сім'ї та оточуючому середовищі.

Важливу роль у цих процесах відіграють державні органи та соціальні інститути, які займаються проблемами молоді і на яких

¹ Про схвалення Національної стратегії реформування системи юстиції щодо дітей на період до 2023 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.12.2018 № 1027-р // База даних (БД) « Законодавство України » / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1027-2018-p> (дата звернення: 22.09.2022).

покладається обов'язок із забезпечення можливостей для повного та всебічного розвитку неповнолітньої особи, підвищення культурного, освітнього і професійного рівня, права на соціальний статус у суспільстві, діяльність яких регулюється як міжнародними правовими актами, так і правовими нормами держави [2, с. 12]. Вказане безпосередньо стосується превентивної діяльності підрозділів Національної поліції з ювенальної превенції. Доречно навести наукову позицію Г. Р. Парханова, який зосереджує увагу на тому, що ювенальна превенція направлена на виявлення та усунення причин і умов, які з урахуванням дитячого оточення та впливу сприяють учиненню ними кримінальних та адміністративних правопорушень, а також має серйозний вплив на свідомість певної категорії дітей залежно від масштабу (певна територія, регіон, сім'я, місце роботи тощо) і водночас спрямована на забезпечення їх прав і свобод [1, с. 156].

Наше наукове дослідження спрямоване на з'ясування та розкриття ролі підрозділів Національної поліції з ювенальної превенції у профілактиці та протидії кримінальним і адміністративним правопорушенням крізь призму основних завдань, які покладаються на них і нормативно закріплені в Наказі МВС України від 19 грудня 2017 р. № 1044.

1. Профілактична діяльність, спрямована на запобігання вчиненню дітьми кримінальних і адміністративних правопорушень, виявлення причин і умов, які цьому сприяють, вжиття в межах своєї компетенції заходів для їх усунення¹.

У стратегічних документах нашої держави, які регулюють питання профілактичної спрямованості щодо дітей, звертається увага на певні прогалини, які потребують вирішення: 1) певною мірою слабкий механізм взаємодії та координації, а також контролю органів публічної адміністрації та громадських інститутів щодо превенції правопорушень серед неповнолітніх; 2) відсутність гендерно дезагрегованих даних щодо дітей, які вчиняють правопорушення, що обумовлює слабкість здійснення профілактичної роботи та відповідної реабілітації дітей; 3) наявність слабкої, а певною мірою взагалі відсутність дієвої практики щодо розроблення, втілення та реалізації платформ (програм) із превентивної (профілактичної) роботи, що зазвичай включають у себе чітко визначені вимоги до превенції, сутність такої діяльності, а також моніторинг результативності; 4) відсутність або недієвість платформ (програм) щодо роботи з уразливими (кривдними)

¹ Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України : Наказ МВС України від 19.12.2017 № 1044 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18> (дата звернення: 22.09.2022).

групами дітей, які з різних обставин перебувають у конфлікті із законом; 5) відсутність міжнародних трендів і передових практик, які б сприяли вдосконаленню спільної діяльності органів публічної влади щодо превентивної (профілактичної) роботи з недопущення вчинення кримінальних та адміністративних правопорушень дітьми, а також чіткого визначення ролі кожного суб'єкта в цій діяльності, направлений на зменшення й унеможливлення кількості правопорушень на відповідній території громади чи регіону.

Враховуючи негативні тенденції, які сприяють вчиненню правопорушень дітьми, підрозділи ювенальної превенції Національної поліції України здійснюють заходи загального та індивідуального характеру, спрямовані на недопущення та профілактику адміністративних та кримінальних правопорушень, а також виявлення причин та умов, які цьому сприяють.

Серед заходів загальної профілактики, які уповноважені здійснювати підрозділи ювенальної превенції Національної поліції України у певній взаємодії з органами публічної влади й інституціями громадянського суспільства, доречно назвати:

- встановлення причин та умов, що сприяють вчиненню адміністративних та кримінальних правопорушень дітьми, а також ужиття організаційних і практичних заходів для їх усунення;

- особисті відвідування та зустрічі з керівництвом навчальних закладів, а також із представниками батьківських комітетів;

- упровадження в навчальних закладах тематичних лекцій і практичних занять, безпосередньо спрямованих на сприйняття дітьми реалій своєї поведінки, тобто закладення основ правосвідомості та відповідальності за свої протиправні вчинки, звичаїв здорового способу життя і правил співжиття в суспільстві.

Заходи індивідуальної профілактики вживаються підрозділами ювенальної превенції Національної поліції України щодо конкретної дитини, тобто з метою застереження та недопущення вчинення нею адміністративних та кримінальних правопорушень, тому зосереджені на індивідуальності дитини, осередку, в якому вона зростає, а також відповідних умовах, життєвих ситуаціях, що сприяють вчиненню цієї категорією осіб адміністративних і кримінальних правопорушень.

Серед заходів індивідуальної профілактики, які вживаються підрозділами ювенальної превенції Національної поліції України, доречно назвати: проведення ознайомлювальних, попереджувальних і виховних бесід із дитиною за місцем проживання, навчання, роботи; проведення ознайомлювальних, попереджувальних бесід з батьками дитини, її законними представниками, членами сім'ї з метою усунення причин і умов, які спонукали до вчинення адміністративного чи кримінального правопорушення; планування роботи, що становить

індивідуальний напрям превентивної діяльності на підставі узагальнюючих матеріалів стосовно дитини, її індивідуальних соціально-психологічних ознак; надання відповідно до компетенції допомоги дитині у вирішенні питань, пов'язаних із працевлаштуванням, організацією дозвілля, установленням соціально корисних контактів, вибором життєвих цілей, а також залучення дитини до соціально корисних занять трудового, спортивного, творчого, самодіяльного характеру; відвідування за місцем проживання дитини для з'ясування умов проживання, а також чинників, які можуть негативно впливати на неї та спонукати до вчинення адміністративних і кримінальних правопорушень; сприяння у вирішенні соціальних проблем дитини, зокрема конфліктних ситуацій у сім'ї щодо батьків, законних представників, які не займаються вихованням дітей чи вчиняють стосовно них насильство, застосування заходів впливу згідно із законодавством, ініціювання перед службами у справах дітей, відділами охорони здоров'я місцевих органів влади та органів місцевого самоврядування питання щодо направлення дитини до відповідного закладу для надання необхідної медичної або психологічної допомоги¹. Зазначені індивідуальні заходи спрямовані на вирішення конкретної проблеми та стосуються конкретної особи. Для кожної дитини, яка перебуває у конфлікті із законом, потрібно підібрати конкретний алгоритм дій та заходів, які повинні вирішити негативну ситуацію по суті. У кожному випадку необхідно вивчати соціально-психологічний стан дитини, середовище, в якому вона зростає, те, в яких життєвих умовах перебуває в сім'ї, побуті, і з урахуванням всіх цих факторів здійснювати індивідуальні профілактичні роботи.

2. *Ведення профілактичного обліку дітей, схильних до вчинення правопорушень, та проведення з ними заходів індивідуальної профілактики*².

У науковій літературі наявні такі особливості ведення профілактичного обліку дітей підрозділами ювенальної превенції Національної

¹ Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів кримінальної міліції у справах дітей : Наказ МВС України від 19.12.2012 № 1176 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0121-13> (дата звернення: 22.09.2022). Втратив чинність; Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України : Наказ МВС України від 19.12.2017 № 1044 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18> (дата звернення: 22.09.2022).

² Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України : Наказ МВС України від 19.12.2017 № 1044 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18> (дата звернення: 22.09.2022).

поліції України: а) дотримання елементів електронного документообігу під час профілактичного обліку дітей підрозділами ювенальної превенції (єдина інформаційна система МВС України дітей, щодо яких здійснюється профілактична робота, та електронна форма журналу реєстрації обліково-профілактичних справ дітей, взятих на профілактичний облік); б) категорії дітей, які підлягають профілактичному обліку, підстави для взяття дитини на профілактичний облік, підстави для зняття дитини із профілактичного обліку, які, серед іншого, відповідають нормам законів України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькування)» та «Про запобігання та протидію домашньому насильству», акцентуючи увагу окремо на дітях, які вчинили домашнє насильство та булінг; в) процес профілактичного обліку дитини підрозділами ювенальної превенції відбувається у три етапи: 1) взяття на профілактичний облік дитини та заведення обліково-профілактичної справи; 2) безпосередньо профілактичний облік дитини та ведення обліково-профілактичної справи; 3) зняття (зміна) з профілактичного обліку дитини та закриття обліково-профілактичної справи [5, с. 263]. Основна мета профілактичного обліку дитини полягає у здійсненні заходів попередження та недопущення вчинення правопорушень дитиною. З іншого боку, облік все ж таки має профілактичну складову щодо недопущення вчинення дитиною проступку в майбутньому.

3. Участь у встановленні місця знаходження дитини в разі її безвісного зникнення чи отримання даних про це в межах кримінального провадження, відкритого за фактом її безвісного зникнення.

Діяльність підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України щодо встановлення місця знаходження дитини, яка безвісти зникла, чітко врегульована нормами чинного законодавства та включає в себе: а) участь у проведенні першочергових заходів у взаємодії з іншими уповноваженими підрозділами Національної поліції, органами публічної влади щодо встановлення безпосереднього місця знаходження зниклої дитини; б) збирання, обробку та узагальнення відповідних відомостей про дитину, які безпосередньо висвітлюють дані про причини самовільного залишення дитиною сім'ї, закладу освіти, спеціальної установи для дітей; в) інформування інститутів громадянського суспільства та засобів масової інформації про зникнення дитини безвісти; г) у разі відкриття кримінального провадження за фактом безвісного зникнення дитини вжиття заходів у взаємодії з іншими уповноваженими органами та підрозділами Національної поліції з метою отримання даних щодо її можливого місця знаходження¹.

¹ Там само.

У цілому діяльність підрозділів ювенальної превенції Національної поліції щодо встановлення місця знаходження безвісно зниклої дитини повинна бути своєчасною, оперативною та скоординованою і враховувати весь алгоритм дій щодо встановлення місця знаходження дитини та професіоналізм працівників підрозділів ювенальної превенції Національної поліції.

4. Ужиття заходів щодо запобігання і протидії домашньому насильству, вчиненому дітьми та стосовно них, а також жорстокому поводженню з дітьми¹.

У цьому контексті підрозділи ювенальної превенції Національної поліції України здійснюють повноваження у сфері запобігання та протидії домашньому насильству з урахуванням міжнародних трендів і передових практик реагування на випадки домашнього насильства та оцінки ризиків. Так, Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» закріплює, що повноваженнями підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України у сфері запобігання та протидії домашньому насильству є: 1) встановлення фактів і подій учинення домашнього насильства й оперативне реагування на них; 2) прийом і розгляд заяв та повідомлень про вчинення домашнього насильства, у тому числі розгляд повідомлень, що надійшли до кол-центру з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей, ужиття заходів для його припинення та надання допомоги постраждалим особам з урахуванням результатів оцінки ризиків; 3) надання консультативної допомоги особами, які постраждали від домашнього насильства, стосовно їхніх прав, соціальних послуг, які їм можуть бути надані, тощо; 4) винесення відносно кривдників термінових заборонних приписів; 5) встановлення на профілактичний облік кривдників, а також відповідно до норм чинного законодавства здійснення превентивної (профілактичної) роботи; 6) безпосередній моніторинг дотримання заборонних приписів кривдниками відповідно до законодавчо встановлених строків; 7) взаємодія та координація діяльності із суб'єктами публічної адміністрації у сфері запобігання та протидії домашньому насильству².

5. Ужиття дієвих заходів щодо запобігання та протидії дитячій бездоглядності, а також впровадження поліцейського піклування стосовно неповнолітніх.

Ганебним фактом для розвинутого соціального суспільства є випадки бездоглядності та бродяжництва дітей. О. Є. Журавель робить

¹ Там само.

² Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19> (дата звернення: 22.09.2022).

висновок, що дитяча безпритульність і бездоглядність є одними з найгостріших проблем як українського суспільства, так і світової спільноти. У дітей, які не отримують необхідного піклування, зростають і виховуються на вулиці, руйнуються соціальні настанови та життєві орієнтири, відбувається соціально-психологічна дезадаптація особистості, що значно ускладнює процес соціалізації дитини, тобто включення її в суспільство через засвоєння низки соціальних норм, правил, звичаїв тощо. Натомість унаслідок девіантної поведінки діти набувають багатьох соціально негативних звичок (навичок), що вкорінюються в їхній свідомості і призводять до того, що діти не визнають будь-якого контролю з боку суспільства, ухиляються від суспільно корисної праці та обирають інші, як правило, протизаконні способи отримання засобів для існування, поповнюючи таким чином ряди неповнолітніх злочинців [6, с. 7–8].

Доречно вказати, що однією з форм профілактики вчинення адміністративних та кримінальних правопорушень, а також запобігання дитячій бездоглядності є проведення профілактичних рейдів підрозділами ювенальної превенції Національної поліції України.

б. Взаємодія з органами публічної адміністрації, інституціями громадянського суспільства і структурними підрозділами Національної поліції у сфері забезпечення прав та законних інтересів дітей, а також неповнолітніх, які перебувають у відповідному конфлікті із законом.

Зазначимо, що нормами чинного законодавства передбачено напрями взаємодії підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України з відповідними органами публічної адміністрації та інститутами громадянського суспільства стосовно забезпечення прав та законних інтересів дітей, а саме: 1) попередження та припинення адміністративних правопорушень у дитячому оточенні, запобігання та протидія домашньому насильству і дитячій бездоглядності; 2) дотримання прав та інтересів дітей і неповнолітніх; 3) адаптація міжнародних практик до норм чинного законодавства стосовно попередження та припинення правопорушень, які вчиняються дітьми, а також безпосереднє втілення проєктів, спрямованих на відвернення та профілактику вчинення дітьми правопорушень; 4) постійна участь зацікавлених суб'єктів у підвищенні фахового рівня щодо превентивної роботи з дітьми на семінарах, круглих столах, конференціях тощо.

Висновки

На підставі викладеного констатуємо, що в умовах становлення Національної поліції та створення органу, який надає якісні поліцейські послуги населенню, підрозділи ювенальної превенції спрямовують свої зусилля на забезпечення та захист прав дітей.

Із метою вдосконалення превентивної та профілактичної роботи щодо забезпечення прав і законних інтересів дітей необхідно:

1) реалізувати просвітницькі заходи, спрямовані на підвищення відповідальної та важливої ролі сім'ї, а також інституцій громадянського суспільства у виховному процесі дітей безпосередньо через різного роду консультації (правові, психологічні, інформаційні) як з батьками, так і з певними категоріям осіб, які займаються вихованням останніх;

2) систематично здійснювати комплексні навчальні, просвітницькі заходи, направлені на підвищення рівня обізнаності спеціалістів щодо роботи з дітьми, а також стимулювати державні інституції впроваджувати програми розвитку волонтерської діяльності;

3) застосовувати новітні технології, сформовані на основі відновних і кардинально змінених підходів щодо вибору інструментів роботи з дітьми, які можуть бути потенційними правопорушниками;

4) забезпечувати прозорість і доступність інститутам громадянського суспільства інформації про засади, норми та правила, на яких базується нормативно-правова база у сфері захисту прав дітей;

5) покращувати контроль та нагляд за станом учинення дітьми кримінальних та адміністративних правопорушень, а також захисту та дотримання прав дітей, які перебувають у конфлікті із законом;

6) застосовувати дієвий та ефективний механізм співпраці органів публічної адміністрації та інститутів громадянського суспільства у сфері юстиції щодо дітей.

Отже, превентивна діяльність Національної поліції з ювенальної превенції являє собою врегульовану нормами адміністративного права діяльність підрозділів ювенальної превенції, змістом якої є превентивна та профілактична робота щодо забезпечення прав та законних інтересів дітей, здійснення заходів, спрямованих на попередження, припинення вчинення зазначеною категорією осіб кримінальних та адміністративних правопорушень, вжиття заходів щодо встановлення причин і умов, що схиляють до цього, заходів для їх усунення, а також реалізація норм чинного законодавства стосовно запобігання та протидії домашньому насильству, вчиненому дітьми і щодо них, запобігання дитячій бездоглядності.

Список бібліографічних посилань: 1. Парханов Г. Р. Адміністративно-правові засади превентивної діяльності Національної поліції України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2019. 238 с. 2. Горбач О. В. Адміністративна відповідальність неповнолітніх, батьків або осіб, які їх замінюють : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2006. 203 с. 3. Дручек О. М. Ювенальна превенція в системі Національної поліції України: проблеми реформування. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2017. № 2. С. 63–66. 4. Квітка Я. М. Попередження адміністративних

правопорушень серед неповнолітніх : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2002. 22 с. **5.** Зеленський Є. С., Карпенко О. М. Особливості облікової діяльності поліцейських ювенальної превенції. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 7. С. 262–263. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-7/67>. **6.** Журавель О. Є. Адміністративно-правові засади протидії безпритульності та бездоглядності дітей органами внутрішніх справ : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Запоріжжя, 2013. 21 с.

Надійшла до редколегії 23.08.2022

Прийнята до опублікування 02.09.2022

Ishchenko I. V. Preventive activity of the National Police on juvenile prevention

On the basis of the norms of administrative law and current legislation analysis, the preventive activities of the National Police on juvenile prevention were investigated. Consideration of the specified problems within the scope of the article allows to expand the traditional approach to juvenile prevention, not only to connect the issue of prevention of offenses with the prevention of criminal offenses among children, but also to develop measures aimed at preventing administrative offenses committed by this category of persons, as well as the implementation of activities, related to the protection of children's rights. For this purpose, the role of the National Police units for juvenile prevention in the prevention and counteraction of criminal and administrative offenses through the prism of the main tasks that rely on the latter was clarified and disclosed, and measures aimed at improving preventive and prophylactic work to ensure the rights and legitimate interests of children were also highlighted.

It has been found that in the context of the formation of the National Police and the creation of a body aimed at providing high-quality police services to the population, juvenile prevention units direct their efforts to ensure and protect the rights of children. It has been proven that the preventive activity of the National Police on juvenile prevention is regulated by the norms of administrative law, the activity of juvenile prevention units, the content of which is preventive and prophylactic work to ensure the rights and legitimate interests of children, prevent children from committing criminal and administrative offenses, identify the causes and conditions that this is facilitated by taking measures to eliminate them, as well as implementing the norms of current legislation in terms of preventing and countering domestic violence committed by and in relation to children, preventing child neglect and carrying out pre-trial investigation of criminal offenses in the form of an inquiry within the scope of competence.

Key words: preventive activity, juvenile prevention, units of the National Police, preventive registration of children, individual and general prevention, prevention and countermeasures against domestic violence, prevention of child neglect, prevention of negative phenomena among children.

